

պիտի զօրապետի մը ըրէ, որ քեզի նմանին . մի խաբուիր, Հռոմայեցւոց մէջ հայրենեաց թշնամի մը չես կրնար գրտնել : Թշնամի ենք Փալիսկեանց՝ հետ, ու պիտի ջանանք որ անոնց արիւնը վազցընել տանք . բայց պատերազմի ժամանակէն դուրս անգթութիւն չենք ըներ : Ինչպէս խաղաղութիւնը, այսպէս պատերազմն ալ իրեն օրէնքները ունի . և մենք առանց արդարութեան պատերազմելու չենք եկած : Վիտնաս որ մենք այս խեղճ ու արդար տղոց դէմ՝ կռուելու համար ձեռուընիս զէնք չենք առած, հապա այն զինուորեալ արանց դէմ, որոնք առանց մեզմէ փնաս մը կրելու, առանց մեզմէ գրգռուելու՝ Սէյա քաղաքին դիմաց մեզի դէմ պատերազմի վազեցին : Եւ այց քու յանցանքդ անոնցմէ շատ աւելի մեծ է, անօրէնութեան մէջ քու քաղաքակիցներուդ վըրայ յաղթանակեցիր : Սակայն ես ալ քեզի պիտի յաղթանակեմ իմ հռոմէական առաքինութիւններովս, որ են խոհեմութիւն, գործունէութիւն ու արիութիւն, և քիչ ատենէն Փալերիոյ պարիսպները հիմնայատակ պիտի կործանին » : Եւ ըսաւ, ու հրամայեց իր զինուորներուն որ տղոց ձեռքը խարազաններ ու գաւազաններ տան, որպէս զի ծեծելով ինչուան քաղաքը տանին իրենց վարժապետը : Հպատակեցան տղաքը ուրախութեամբ Վամիլլոսի հրամանին, վարժապետին չարութիւնն իմանալով, ու արդարութեան ձեռքով չարութեան չար փոխարէնը հատուցին անոր : Եւ քաղաքացիք այս բանս որ տեսան ու իմացան եղածը, Հռոմայեցւոց առաքինութեան վրայ արիւնցան մնացին . և մէկէն ի մէկ դեպքաններ խաւրեցին Վամիլլոսի բանակը, որոնք Փալիսկեանց բերնէն ասանկ խօսեցան . « Ի՞նչ մեծախորհուրդ Հռոմայեցիք, ձեր զինուորներն ու ձեր զօրապետը առանց զինուոց յաղթեցին մեզի . և ահա ւստիկ եկեր ենք մենք ձեր յաղթանակը

ծանուցանելու ձեզի . իմացանք Վամիլլոսի դիւցազնական գործովը՝ որ աւելի երջանիկ կրնանք ապրիլ մենք Հռոմայեցւոց իշխանութեան տակ, քան թէ մեր օրինօքը կառավարուելով : Եւ այս պատերազմիս կատարածը գեղեցիկ օրինակ մը կու տայ բոլոր մարդկային ազգին . դուք անմահացաք յաղթութենէն վեր սեպելով զհաւատարմութիւնը . մենք քաջացանք այսպիսի վեհանքն յաղթականներու անձնատուր ըլլալով : Եւ ուրեմն մենք ձեր ձեռքն ենք . քաղաքին դռները բաց են, գրանները պատրաստ են . մոտէք ներս ու ամէն բանի տիրեցէք : Հիմակուրնէ հաւատարիմ հպատակութիւն կը խոստանանք ձեզի ու անմուաց երախտագիտութիւն » :

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ

Հռչակատը նոր ակնատ ¹ մը մարդոս փորոսն մէջ գտնուած բոտոտներու ² համար :

Եւ ատեն երեւելի բժիշկ մը մէկ նոր ակնատ մը հնարեր է՝ դիւրաւ որսալու համար մարդուս փորուն մէջ գոյացած ժապաւինաձե երկայն բարակ բոտոտները : Եւ այս ակնատը շինուած է ոսկիէ կամ արծրթէ թիթեղէ մը, որուն մէջ յարմարեցուցած է բոլորաձե զսպանակ մը . ասոր վրայ ալ կը լծնցուցած է պատառաքաղի ձեւով գործիք մը ամենասուր ծայրերով : Եւ կներու սովորական ակնատներու պէս կը լարուի այս ակնատն ալ, ու մէջը դէպ ի խորունկը պանիրի կտոր մը կը դրուի :

Ի՞նչ որ այս բոտոտներէն ունի փորուն մէջ՝ պէտք է որ երկու իրեք օր բոլորովին ծով անցընէ, միայն թէ որ շատ ծարուի՝ կրնայ քիչ մը ջուր խմել : Եւ անկով փորուն մէջի բոտոտը անօթութենէ ստիպուած ու ներսը ուտելու բան

¹ Փալերիոյ բնակիչքը Փալիսկեանց կ'անուանէին միշտ, որովհետեւ այս քաղաքը Փալիսկեան կ'ըսուէր :

¹ Տճ . Գրգռեմ : ² Տճ . Կտնու գոտնու :

չգտնելով՝ կը վազէ դէպ 'ի ստամոքսը . բայց զանհետալ ալ բոլորովին դատարկ գտնելով՝ մինչև կոկորդը վեր կ'ելէ , և պանիրին հօտէն խաբուած՝ կ'երկնցընէ գլուխը լարուած որոգայթին մէջ , որ առաջուց դրուած պիտի ըլլայ բերնին մէջ : Պանիրը քաշելու ատեն տուած ցնցմունքէն՝ զսպանակը կը ցատքէ , և մէջի սուր ծայրերը վզին մէջ խոթուելով՝ կը բռնուի կը մնայ : Սէկէն մարդը պէտք է սկսի դուրս քաշել բռնուած կենդանին բարակ մետաքսէ ժապաւինով մը , որ առաջուց հաղորդուած պիտի ըլլայ գործիքին : — Նոյն այս բժիշկը սոյն կերպով մէկու մը փորէն 50 ոտք երկայնութեամբ բոտոտ մը բռնէր հաներ է :

ՕԴԵՐԵՒՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Երկու հրաշայի նոր օդերևոյրներ :

Նագլիոյ թէօրիւլ քաղաքին մօտ՝ այս տարի յունուարի 7^{ին} իրիկուան դէմ ժամը 4½ անցած , օդը հանդարտ և երկինքը թեթև ամպերով ծածկուած միջոց մը՝ յանկարծ լոյս մըն է կը փայլատակէ օդուն մէջ , և հարաւային արևմտեան կողմանէ՝ հորիզոնէն գրեթէ 45° բարձրութեամբ լուսաւոր օդերևոյթ մը կը սահի , և ասուպի մը պէս դէպ 'ի երկիր թռչելով՝ կը մարի դեռ գետին չհասած : Նոյն օդերևոյթը չորս կողմէն փայլուն կայծեր ցատքեցուցեր է իյնալու ատեն հորիզոնական դրքով , և իր ձևացուցած պայծառ ու ճերմակագոյն գիծը քառորդէ մը աւելի դիմացեր է օդուն մէջ . նախ կամաց կամաց տարածուեր է , ետքը քիչ մը պայծառանալով՝ վերջապէս բոլորովին աներևութացեր է : Սուր աղաղակ մըն ալ լսուեր է օդուն մէջ՝ թնդանօթի մը հեռուէն լսուած խուլ և ահաւոր ձայնին նման : Նոյն երևոյթը ուրիշ շատ մօտ տեղերէ ալ տեսնուեր է , և մաս-

նաւորապէս Վալէի և Նագլիոյ ծովերէն տեղերէն : Ետտեղը կը հաստատեն որ մէկ նոր շանթաքար մըն ալ այս երևութիւն ինկեր է նոյն տեղերը . բայց դժբախտաբար ծովուն վրայ ինչպէս ըլլալով՝ որոշ տեղեկութիւն մը չեն կրցած ունենալ :

Նոյսպիսի ուրիշ օդերևոյթ մըն ալ ամսոյս 3^{ին} , իրիկուան ժամը 8 տասուեր կու վայրկեան անցած , Վաղղիոյ Նաւիւր քաղաքին վրայ երևցեր է , ուր տեղի լրագիր մը այսպէս կը նկարագրէ : Նոյն օրն օդը ամենապարզ էր . և այս հրեղէն գունտը երբ իր կենդանի լուսովը տեսանելի եղաւ , հայկ համաստեղութեան վաղակաւորին տակը կը գտուէր : Եթեթիւնը լրացեալ լուսնի մեծութենէն քիչ մը պզտիկ էր . գոյնը կապոյտ , և հետքը՝ որ նոյն գոյնն ունէր , գրեթէ 20° երկայնութեամբ միջոց մը բռնէր էր : Իրեն շարժման ուղղութիւնն էր հարաւային արևելքէն դէպ 'ի հիւսիսային արևելք , գագաթնագծէն գրեթէ 45° հակամար :

Նոյն օդերևոյթը ճաթելու ատեն կրակի պէս կարմրեցաւ , և իր պոչը փոխանակ նուազելու՝ կարճ հովահարի մը ձևով լայնցաւ , վրան բազմութեամբ պզտի աստղերով զարդարուած : Երջէն չորս կամ հինգ արեւի մեծ կտորներ բաժնուեցաւ . չորս կամ հինգ աղաղակ ալ լսուեցաւ՝ հրացանի մը աղաղակին նման : Նոյն կտորուանքները կարմիր պոչէն կամբուն իսկ օդերևութէն բաժնուելով , նկատմամբ գլխաւոր շարժմանը խոտոր ուղղութիւններ կ'առնէին և այնպէս կ'երևային թէ գագաթնագծին կը մօտենան : Նոյն երևոյթը երեք մանրերկրորդէն աւելի չտեսց :